

De duizend-en-een verhalen van Wim Vandekeybus

Damien Chapelle met op de achtergrond het doek waarop Vandekeybus en zijn zootje te zien zijn. © Danny Willems

Dit weekend ging in de KVS 'Monkey sandwich' in wereldpremière. Voor Wim Vandekeybus een beweging weg van de dans, recht in de armen van de film.

FILM/PERFORMANCE

VAN ONZE REDACTRICE

SARAH VANKERSSCHAEVER

BRUSSEL | 'Ik doe graag sterfscènes.' De acteur aarzelt. 'Al ben ik verschrikkelijk bang voor de dood... Ik heb paniekaanvallen als ik aan het moment denk waarop het echt zal gebeuren. Het jaar, de maand, de dag, het uur, de minuut, de seconde. Het wordt erger naarmate ik ouder word. De afstand wordt korter. Mijn seconde nadert.'

In *Monkey sandwich* stelt Wim Vandekeybus de grote vragen over leven en dood niet in een choreografie, maar in een 'film-performance'. Doorheen een film die op een doek boven het podium wordt geprojecteerd en de haast simultane performance van de 21-jarige Damien Chapelle op scène, laat hij zijn acteurs de vraagtekens luidop plaatsen: is het doorheen het vertellen van verhalen dat we het bloed door onze aderen voelen razen? Is het als we een jong kind hoog op de palm van

onze hand laten balanceren, dat we de dood voelen rondsluipen? Maar ook: wanneer is een acteur nu het meest waarachtig? Als hij acteert? Als hij schreeuwt dat hij het bevel van de regisseur niet kan opvolgen omdat hij getraind is om 'te doen alsof hij mensen opeet, maar nooit echt'?

De grootste belediging die in *Monkey sandwich* dan ook wordt uitgesproken, is 'je bent nep'.

Het is een donkere scène waarop de vragen zich stellen. Op het podium ventilatoren, papieren zak-

ken verfrommeld tot katten- en poppenlijfjes, een waterbassin en een stalen paal. Damien Chapelle waart er rond. Naakt, een verward verhaal uitstotend over de avonturen van Toon Tellegens eekhoorn en mier. Vuur stokend, zijn gat verbrandend, duikend. Boven het podium het doek waarop lappen film vertoond worden. We zien er onder meer Jerry Killick van het Britse theatergezelschap Forced Entertainment en onze eigen Carly Wijs. Bij monde van de acteurs denkt Vandekey-

bus na over de leugen van het theater, over de relatieve grootspraak van het leiderschap en hoe we steeds op zoek gaan naar verhalen. Of strijden om spreek-tijd. Want we willen sporen nalaten, die langer leven dan ons verhaal op aarde.

Heerlijke tweespalt

Monkey sandwich verschilt danig van Vandekeybus' vorige werk. Was *Nieuw Zwart* een volbloed choreografie op een gitaarrif, dan is *Monkey sandwich* een filmperformance die schommelt tussen leugen en waarachtigheid. Verterbaarder door de filmische verhaallijn, maar even abstract in de associatieve montage en de performance van Chapelle.

Die tweespalt is heerlijk. Zo tastbaar is het filmscenario van een regisseur die omgeving met verhalen probeert te begeisteren, zo onwezenlijk zijn de korte interventies van Chapelle. Film en performance vormen een (kleine) spagaat die in hetzelfde punt eindigt: de logische montage breekt onder de druk van gedachtestromen en uiteindelijk wordt alles twijfel. We mogen als publiek ons eigen broodje aap samenstellen. Vandekeybus laat zijn twijfel als kunstenaar toe, zijn trots en kwetsbaarheid als vader (zijn zestien maanden oude zoon Iago krijgt een mooie rol) en zijn gulzigheid als verhalenverzamelaar. *Monkey sandwich* roept beklievende vragen op over wat zich op het podium afspeelt: een doek vol emotie en een scène die een los antwoord formuleert. Een nieuw verhaal over oude thema's. Ga kijken, gebruik je verbeelding en verbaas je over de energie die Vandekeybus in zoveel schoonheid wist samen te brengen.

Gezien op 6>9/10 in Vooruit, Gent. Daarna op tournee.

ONLINE

www.ultimavez.com

De Munt opent sterk met fluwelen satire van Philippe Boesmans

Voor zijn vijfde opera voor De Munt koos Philippe Boesmans voor een satire. Het inspireerde hem tot bijzonder rijke muziek.

OPERA

VAN ONZE MEDEWERKER

MAARTEN BEIRENS

BRUSSEL | Philippe Boesmans heeft als operacomponist een sterke internationale reputatie opgebouwd, maar hij behield ook altijd een nauwe relatie met De Munt — het huis waar zijn opera-avonturen begonnen en dat ook zijn vijfde opera, *Yvonne, princesse de Bourgogne*, coproduceerde. De opera ging vorig jaar al in première in Parijs en mocht nu het seizoen van De Munt openen. Boesmans baseerde zich op een gereputeerd toneelstuk — het gelijknamige werk van Witold Gombrowicz — en ging opnieuw in zee

met de regisseur Luc Bondy, die ook het libretto schreef. Die ervaring loont: het duo Boesmans-Bondy kent het klappen van de zweep en voelt perfect aan hoe je een theatertekst naar het operapodium kunt verplaatsen. *Yvonne, princesse de Bourgogne* is een weerbarstig werk, een komedie met een wrange ondertoon. Prins Philippe ontmoet Yvonne, een meisje dat — anders dan zijn overige aanbidders — opvalt door haar lelijkheid. Tot ieders verbazing kiest hij haar als zijn verloofde in een perverse bevlieging iets buitensporigs te doen. Maar de komst van Yvonne in de cynische wereld van het koninklijk paleis, blijkt een subversief effect te heb-

ben. De zekerheden wankelen en het hele paleis voelt zich aangetaast door de aanwezigheid van dit lelijke eendje.

Boesmans en Bondy hebben zich duidelijk laten leiden door het subversieve karakter van Gombrowicz' toneelstuk. Het lot van Yvonne is allesbehalve vrolijk en de nihilistische sfeer in het paleis wordt genadeloos blootgelegd, maar tegelijk heeft de opera ook een speelse, licht humoristische inslag. De actrice Dörte Lyssewski geeft op treffende wijze gestalte aan Yvonne, met een lichaams-

'Yvonne' is een weerbarstige maar ook speelse opera

taal die zowel een grote onbeholpenheid als een primaire seksuele drift uitstraalt. Boesmans heeft een rijke partituur afgeleverd die bulkt van de subtiele verwijzingen en die met grote vaardigheid de verschillende lagen van het verhaal verbindt. Hij slaagt erin citaten en allusies bijna naadloos te vervlechten en toont zo zijn dramatische instinct en compositorische virtuositeit. Tegelijk blijft de muziek behaaglijk en melodieus. De luisteraar zal de verschillende lagen en hun parodistische inslag wel aanvoelen, maar Boesmans strijkt de toeschouwer nooit tegen de haren in. Absurdisme of een meer groteske aanpak hadden de kritische toon veel krachtiger gemaakt, maar dat was niet de aanpak die de makers voor ogen hadden. Meer nog dan voor de mu-

ziek geldt dat voor de regie van Luc Bondy, die de speelse toon van het libretto aanvult met een weinig uitgesproken personenregie, opgefleurd met enkele vrij voorspelbare komische accenten. De geraffineerde muziek van Philippe Boesmans kreeg een waardige uitvoering. De cast presteerde bijzonder homogeen, met de sopraan Mireille Delunsch in de rol van de koningin als de meest opvallende zangeres. Het orkest onder leiding van Patrick Davin kreeg een partituur die wemelde van de muzikale ideeën en slaagde er mooi in die overvloed aan details te laten spreken.

Gezien in De Munt op 9/9. Nog tot 21/9. Cd ligt nu in de winkel.

ONLINE

www.demunt.be